

Kadrina ja Krimm

ANDRES PULVER

Krimmide suguvõsa on Kadrina kultuuriloos mänginud küllalt suurt rolli ja seda eelkõige tänu Aleksander Krimmile, kes oli aastatel 1893-1920 Undla vallakirjutaja.

Aleksander Krimm sündis 1868. aastal Alatskivi vallas, koolihariduse omandas ta Naelavere külakoolis ja Kodavere kihelkonnakoolis.

Töomeheteed alustas Aleksander Krimm Väike-Maarjas ja Koonu-Ärinal koolmeistri ning vallakirjutajana. 1893. aastal kolis Krimm Kadrinasse ja pikkadeks aastateks sai temast Undla vallakirjutaja.

"Sai laenatud niipalju kui sai..."

Aleksander Krimm muutus kiiresti ka kohaliku seltsielu hingeks ja 1906. aastal asuti suuresti just tema initsiatiivil Kadrina haridusselts. Aastatel

1909-1940 oli ta selle juhatuse esimees, 1906-1912 ka seltsi näiteringi lavastaja.

Krimm organiseeris Kadrina seltsimaja ehitamise, asutas Kadrinasse laenu-hoiu ühisuse, tegutses aktiivselt Postimehe kirjasaatjana, võttis rahvaerakondlasena aktiivselt osa poliitilisest elust jne. Aleksander Krimm elas oma perega Undla vallamajas. Praeguseks seda maja enam ei ole, sest viiekümndatel aastatel hävis hoone tulekahjus.

Aleksander Krimm on kirjutanud: "Et kooli ülalpidamiseks pidudest sissetulekut saada, tuli ka seltsimajja ehitada, mis veel enam raha nõudis. Seltsi eestseisus, 12 meest paniwad kõik oma warandused kaalu peale. Sai laenatud nii palju kui kusagilt sai. Kuid see ei löönud ette. Häda sunnil sai asutatud Kadrina Laenu ja Hoiu Ühisus, kust weel osawõtjad omal wastutusel laenasiwad nii plaju, kui selleaegne seadus lubas. Kolme aastaga sai ümber ehitatud neli suurt hoonet ja ehitatud uus seltsi-

maja." Aastanumber oli kalendris siis 1912.

Haridus tõusuteel

Läheme veel korra ajas tagasi ja loeme Aleksander Krimmi enda poolt kirja pandut: "Arwuta raskustega tuli woidelda. Kooli kaswamisega kaswasid kulud, puudus inwentar, puudus raha. Mitugi uneta ööd tuli mööda saata. Inimesed läksid minu eest kõrwale, et raha hakatakse nuruma... Selle juures tuli tsariwailitsuse surwe all töötada, raskused kooliga, kirjutaja ametist tagandamise wõimalused...

Kuid aasta-aastalt läksiwad asjad lahedamaks. Wõlga sai kord-korralt tasutud. Endised Haridusseltsi kooli õpilased töötawad juba seltsis, hariduse tasapind on tõusnud."

Lavastaja Krimm

Haridusseltsi esimees Aleksander Krimm võttis enda peale ka seltsi näitetrupi lavastajatöö. Oma tugeva huumorimeelga sütitas ta ümberkaud-

seid elanikke näitelaval kaasa lööma. Teda on meenutatud kui harukordselt rahulikku ja enesekindlat näitejuhti, kes nüansside lihvimisele suurt rõhku pani.

Et Aleksander Krimm oli Undla vallakirjutaja, oli võimalik tihedas kokkupuutes kohalike talupoegadega oma näitetrupile kõvasti reklaami teha. Peeaegu igale vallamaja külastajale tutvustas ta järgmisel peoõhtul esitavate tükki-de sisu ja näitas ka valmiwad kostüüme. Ilmselt just seetõttu olid Kadrina haridusseltsi peod rahvarohked ning külalisi käis ka naaberkihelkondadest.

Talumeeste pidudele kut-sus Krimm ka paruneid, kes olevat üritusse küll pisut üle-olevalt suhtunud, kuid koha-peal kenasti asjasse sisse elanud. Krimm lõi ka ise usinalt kandvamates rollides kaasa, naisosatäitjatest oli aga silmapaistvaim tema naine Liisa, k-oli tuntud Assamalla koolime-he Juhan Elkeni tütar. □